

Vik Grunneigarlag/Vik Elveigarlag
6140 Syvde

Vanylven Kommune
Rådhuset
6143 Fiskå
v/ Terje Kolstad
terje.kolstad@vanylven.kommune.no
postmottak@vanylven.kommune.no

Syvde 14.05.2020

Kopi til :
Marthe Cecilie Pramli NVE: mcpr@nve.no
Randi Holme NVE: rho@nve.no

Uttalelse til « Mal for revisjonsdokument» Åmelavassdraget

Fiske i Nordalselva/Vikeelva

Beskrivelse av Skader og ulemper

Før utbyggingen var Nordalselva/Vikeelva en god lakseelv. I Åmelaskjønnen karakteriserer de fiskerisakkunnige Nordalselva/Vikeelva som en relativt næringsrik elv med gode oppvekstområde for lakseyngel, og fine vilkår for sportsfiske. De beskrev videre at elva ville kunne gi om lag 700 kg i gjennomsnitt årleg. For 1974 viste laksestatistikken at det blei tatt 1050 kg, men de beskrev at 1974 var ett toppår for svært mange vassdrag. I rapporten til NIVA, 1983 Biologiske undersøkelser i Stårheimselva og Nordalselva 1982, blir det beskrevet at Nordalselva tidligere hadde, antageligvis før fraføring av vannet, en potensiell avkastning på 700 kg laks / sjørrret pr år. Man kan se av fiskerapportene at rett etter reguleringen har fisket falt drastisk og holdt seg på et svært lavt nivå. (Vedlegg 1)

Mangler ved beslutningsgrunnlaget.

Tapet av vann har ført til mye verre forhold for fisken i forhold til hva fiskesakskyndige i skjønnen hadde forutsett. Skjønnen var bare midlertidig da virkningene på fisken og fisket var litt usikre. Verken Tussa Kraft eller retten har tatt opp igjen denne saken, slik de skulle etter skjønnen i 1976.

Virkninger av reguleringen i forhold til hva som var forventet

På side 34 i skjønnen står det at fagfolk mente skadeomfanget blir 40 % mindre laksefiske fra sjøen fram til Sarpefossen. Konsekvensene som står i punkt c og d i skjønnen har blitt mye større, da konsekvensen er nærmere 100 % mindre laksefiske i Vikelva.

Vik Grunneigarlag/Elveigarlag viser til Åmelaskjønnen side 6 og 18 i forhold til tiltak med terskelbygging:

Side 6 : «1. å bekoste og sette ut yngel og/eller settefisk, herunder også fleirårig fisk.

5. å bekoste bygging av terskler inkludert nødvendig forebygging i Nordalselva.»

Side 18 : «Tiltak som saksøkaren tek på seg å utføre. XI punkt 4. Å koste bygging av tersklar inkludert nødvendig forbygging i Nordalselva (Vikelva).»

Nordalselva/Vikeelva er ei flomelv som går fort opp og fort ned. Det er det jo svært mange elver som er, men de lokale konsekvensene her har nok blitt mye større enn forventet. Ikke minst p.g.a bortfall av

vannet som kommer fra Sandfjelldalen, en svært snørisk dal som gir godt med smeltevann hele våren og forsommeren. Problemet er at uten minstevassføring blir det laveste nivået så lavt at ungfisken ikke overlever. Vannføringen blir så lav at fisk ikke finner gjøommeplasser og predatorer bare kan stå å plukke de opp. Den lave vannstanden gjør også at det vannet som er i elva ikke er gunstig for fisken i forhold til oksygennivå. På vinteren er vannstanden så lav at det er fare for bunnfrysing. Dette kan slå veldig hardt ut på overlevelsen av fisken. Fiskeforbedrende tiltak vil nok hjelpe, men tvilsomt om det er nok med de lave vannmengdene som er i dag. Vi trenger mer vann på de dager og årstider med lavest vannføring.

En annen sak som er av stor betydning både for Tussa og allmennheten er jo at om Tussa skulle slippe noe minstevassføring fra Kvanndalsvatnet er jo ikke vannkraften tapt. Tussa har jo nettopp bygd kraftverk i Nordalen som gjør at man får produsert kraft av vannet. Vi ser det som en stor vinn vinn situasjon for alle parter. Tussa har jo aldri hatt intensjoner om å ødelegge elva helt slik det har blitt. Hadde de fulgt opp sine forpliktelser slik det står Åmelaskjønnen, noe de ikke har. (Fiskeforbedrende tiltak) Hadde kanskje situasjonen vært helt annerledes, men det er jo ikke forsent.

Biologisk mangfold

Etter bortføringen av vannet ser vi i tørkeperioder at både måke og hegre har en enkel oppgave å fange småfisk i elva da elva går for bredt i mange parti slik at den blir veldig grunn når det er lite vannføring. Med den lave vannstanden som er i dag har næringskonsentrasjonen i elva blitt mye høyere. Både naturlige og menneskeskapt tilsig av næringsstoffer fører til betydelig begroing i elva. Dette viser også Sweco sine rapporter fra elva. Dette er ikke gunstig for overlevelse av ungfiskene.

Friluftsliv og almenne interesser

Virkingen av reguleringen har gjort at samfunnet har mistet en fiskeelv som virkelig var kjent som en «stor fisk» lakseelv. Grunneierlaget/Elveeigarlaget har mistet muligheten for å forvalte en villaksstamme. Villaksen har ganske harde kår i mange elver. Derfor er det enda viktigere å prøve å ta vare på den i alle elver der det er muligheter for dette. Nordalselva ligger også slik til at det både uten tiltak og enkle tiltak, kunne gjort elva og elvebredden lett tilgjengelig som rekreasjonsområde for allmenheten. Å se på den nesten tørrlagte elva er ikke særlig tiltalende for alle som bor i nærheten eller oss som er eiere av den.

I 2016 uttalte klima- og miljøminister Vidar Helgesen dette. «Laksefiske har også hatt stor betydning for bosetningen i landet vårt. Det har historisk vært en viktig del av matforsyningen. I dag er kanskje vill laksefisk først og fremst en viktig kilde til rekreasjon og naturopplevelse. Helt siden de første britiske laksefiskerne kom til Norge på begynnelsen av 1800-tallet, har laksen vært en del av grunnlaget for norsk turisme. Men skal disse sportsfiskerne fortsatt kunne oppsøke norske elver, må det være et overskudd i elvene å høste av. Dette overskuddet er det vår oppgave å sikre for fremtiden. Laksen representerer altså en stor ressurs – som vi også er internasjonalt forpliktet til å ta vare på.»

Norge har sluttet seg til den nordatlantiske konvensjonen for bevaring av nordatlantisk laks og vi er deltager i konvensjonens organisasjon, NASCO. Konvensjonen forplikter partene til å bevare, gjenoppbygge, utvikle og sikre bærekraftig forvaltning av villaksen i Nord-Atlanteren gjennom internasjonalt samarbeid.

Regjeringen legger til grunn målene i forrige stortingsmelding om villaks fra 2007. Målene for villaksbestandene er:

- Å bevare og gjenoppbygge laksebestander som sikrer mangfoldet innen arten og utnytter produksjonsmulighetene.
- Ressursen skal forvaltes til størst mulig nytte for samfunnet, rettighetshavere og fritidsfiskere. Forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven vektlegger at det ikke bare er arten i seg selv som skal ivaretas, men også det genetiske mangfoldet innen arten.

Det vil si at hvis én villaksbestand, med sitt unike genmateriale, går tapt, så er ikke målet nådd»
Fire Grunner til å ta vare på villaksen:

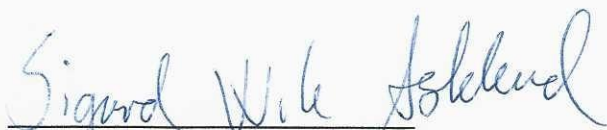
1. Atlantisk villaks den eneste ville arten av laks i Europa, og vi har rundt 1/3 av den totale populasjonen i vårt land.
2. Villaksen har vært her i Norge siden forrige istid, og har siden vært av stor betydning for oss mennesker som har levd her.
3. Årlig løser rundt 60.000 mennesker fiskeravgiften som gir tillatelse til å fiske anadrom laksefiske. Det vil si at en hel del mennesker per dags dato fisker anadrom fisk, og det er plass til flere!
4. Laksen er en art med stort potensiale for turisme, og lokal verdiskapning.

Oppsummering:

Vik Grunneigarlag/Elveeigarlag ser det som absolutt nødvendig at det blir innført minstevassføring ifra Kvanndalsvatnet. De negative følgene av Åmelavassdraget er mye større enn forventet. Konesjonæren har ikke oppfylgt sine plikter i skjønnet. Konesjonæren kan videre produsere kraft på minstevassføringa. Vinn vinn for alle parter.

Med vennlig hilsen

For Styret i Vik Grunneigarlag

Sigurd Wik Asklund
Akslun@gmail.com

Vedlegg 1:

Historiske fangstdata for laks, sjøørret og sjørøye. Tallene gjelder bare avlivet fisk.

Det vil kunne forekomme enkelte avvik fra statistikken hos SSB. En årsak er at Miljødirektoratet inkluderer rapportering av fangst som er meldt inn etter offisiell rapporteringsfrist.

Kilde: Lakseregisteret - Miljødirektoratet

Elv	År	Laks vekt (kg)	Sjøørret vekt (kg)	Laks antall	Sjøørret antall	Alle arter vekt (kg)
Norrdalselva (Vanylven)	2018					
Norrdalselva (Vanylven)	2017					
Norrdalselva (Vanylven)	2004	54		21		54
Norrdalselva (Vanylven)	2001	120	35	26	39	155
Norrdalselva (Vanylven)	2000	105	6	40	4	111
Norrdalselva (Vanylven)	1998	8		3		8
Norrdalselva (Vanylven)	1994	25	23	16	27	48
Norrdalselva (Vanylven)	1993	34		11		34
Norrdalselva (Vanylven)	1992	29	6	10	4	35
Norrdalselva (Vanylven)	1991	65	8	25	5	73
Norrdalselva (Vanylven)	1990	130		50		130
Norrdalselva (Vanylven)	1989	50		30		50
Norrdalselva (Vanylven)	1988	40		20		40
Norrdalselva (Vanylven)	1987	56		24		56
Norrdalselva (Vanylven)	1986	55		20		55
Norrdalselva (Vanylven)	1985	25		10		25
Norrdalselva (Vanylven)	1984	12		7		12
Norrdalselva (Vanylven)	1982	43		15		43
Norrdalselva (Vanylven)	1981	240		100		240
Norrdalselva (Vanylven)	1980	310		130		310
Norrdalselva (Vanylven)	1979	265	20	120	30	285
Norrdalselva (Vanylven)	1978	175		83		175
Norrdalselva (Vanylven)	1977	147	20	74	12	167
Norrdalselva (Vanylven)	1975	600	20			620
Norrdalselva (Vanylven)	1974	1020	30	638	75	1050
Norrdalselva (Vanylven)	1973	371	37			408
Norrdalselva (Vanylven)	1972	68	4			72
Norrdalselva (Vanylven)	1971	259	12			271
Norrdalselva (Vanylven)	1970	206	13			219
Kilde:Lakseregisteret (2013)						